

Herdenking van de overledenen van NAS en Pauluskerk op zondag 1 november 2015, 17.00 uur, NAS, Vijverhofstraat

Lezingen uit de bijbel: Jesaja 60: 1 – 3 en 14 – 20 en Mattheus 5: 1 – 12

Overdenking

Lieve mensen, wij zijn hier bij elkaar om te gedenken al die mensen, die het afgelopen jaar uit ons midden zijn weggevallen. En dat zijn er nogal wat, helaas. Mensen om wie wij veel gaven, van wij hielden, mensen ook die we niet moesten of aan wie wij een hekel hadden. Zeldzaam mooie momenten waren er, lieve momenten, rotmomenten. Doodziek waren ze. Of doodmoe. Of vol hoop, op een keer ten goede, maar tevergeefs. Of kapot. Of ten einde raad. Of juist hunkerend naar het einde, genoeg, genoeg. Maar soms ook hoopvol, vrolijk, levenslustig en dan zo maar, pats boem, door de dood overvallen.

Wij hebben daarnet gehoord uit het boek van de profeet Jesaja. Jesaja gaat niet over vroeger, lang geleden. Jesaja gaat over nu. Over ons, hier in Rotterdam. Over hoe een samenleving kan veranderen en zacht en nieuw worden. “Vroeger was je alleen en verlaten. Iedereen had een hekel aan jou, niemand wilde je bezoeken. Maar ik maak van jou weer een prachtige stad, voor altijd. De mensen zullen steeds blijven komen om van jou te genieten”, hoorden we daarnet. Volgens Lonely Planet's Best in Travel 2016 staat Rotterdam op de vijfde plaats van “top-cities” in de wereld om te bezoeken. Rotterdam, waarvan na het bombardement van 1940 niet zo heel veel meer over was. Over zoiets, zo'n enorme verandering ten goede heeft Jesaja het.

We hebben daarnet ook gehoord uit de zaligsprekingen. Die zaligsprekingen zijn het begin van de Bergrede. De Bergrede is niet een lijstje van mensen van wie God wel of niet houdt. De Bergrede is een programma. Jezus' humaniseringsprogramma voor een nieuwe, humane samenleving. Voor onze samenleving, voor Rotterdam dus, maar dan flink anders, veel zachter, vriendelijker, liefdevoller, humaner. Voor een samenleving die is gebouwd op vrede en gerechtigheid. En niet zoals gewoonlijk op macht en aanzien en daarmee op militaire en economische kracht. En dus vooral op die mensen die in staat zijn daaraan mee te doen. Die zo willen en kunnen leven. Vanuit macht en kracht. En niet op de mensen die dat niet willen of niet kunnen.

Als je een programma maakt voor iets nieuws, zit je altijd met de vraag: met wie ga ik dat eigenlijk doen? Ik wil iets anders, iets nieuws, iets beters. Maar met welke mensen krijg ik dat in 's hemelsnaam voor elkaar? Normaal gaat dat zo. Als je een project start voor de ontwikkeling van iets nieuws – een auto, een nieuwe medicijn, een nieuwe stad – dan ga je selecteren. Selectie, dat betekent: personen uitkiezen naar geschiktheid. Teeltkeus. Je zoekt de slimste, hoogstopgeleide, meest talentvolle en gemotiveerde mensen die je maar kunt vinden. Alleen zulke bijzondere mensen geef je zo'n bijzondere opdracht. En bij zo'n bijzondere opdracht hoort een bijzonder salaris en een bijzondere status. Logisch, toch. Zo werkt dat in onze wereld. Sterke mensen. Toptalent, hardwerkende Nederlanders, stoere Rotterdammers heten die tegenwoordig. Dat soort mensen, dat heb je nodig in de samenleving en dan komt alles goed!

Ziet Jezus dat ook zo? Helemaal aan het begin van de Bergrede staat dit: “Jezus begon zijn leerlingen uitleg te geven over de nieuwe wereld. Hij zei: “Het echte geluk is voor mensen die weten, dat ze God nodig hebben. Want voor hen is de nieuwe wereld”. Wat zijn dat voor mensen, “mensen die God nodig hebben”? Het zijn die mensen, die God nodig hebben, omdat ze verder niks te maken hebben. Ze hebben God nodig, omdat de dominante stroom in de samenleving niemand van hen ziet staan. Het zijn die mensen, die het gevoel met zich meedragen, dag in dag uit, dat zij er niet toe doen, dat zij geen naam hebben, dat zij niet meetellen, die geen macht of rijkdom bezitten, die niet beschikken over de middelen om ook maar iets aan hun situatie te veranderen. Die niemand hebben die werkelijk voor hen opkomt. Alleen maar God. Die mensen.

Ik was afgelopen week bij een debat voor RTV-Rijnmond over hoe we het best kunnen omgaan met al die vluchtelingen, die nu naar Nederland komen, ook naar Rotterdam. En weer viel het me hoe sommige politieke partijen kijken naar de mensen. Veel van de vluchtelingen die naar Europa komen, zei men, zijn helemaal geen vluchtelingen. Het zijn gelukzoekers, vol van economische motieven. Ze lijken op vluchtelingen, maar ze zijn het niet. Syrië staat in brand, je bent er je leven niet zeker, maar volgens sommige politici kom je onze welvaart afpikken. Eeuwig en altijd hetzelfde mechanisme. Altijd weer definiëren wij de mensen weg die ons niet aan staan. Vluchtelingen? Dat zijn illegalen, criminelen, gelukzoekers! Alsof wij mensen niet allemaal gelukzoekers zijn. Gelukkig. Mensen met een uitkering? Dat zijn uitkeringstrekkers, uitvreters, misbruikers van sociale voorzieningen! Alsof

bedrijven als Starbucks met al hun constructies om geen belasting te hoeven betalen niet veel grotere uitvreeters zijn. Armoede, nee hoor, dat bestaat niet in Nederland en als het bestaat, nou ja. Armoede in Nederland, dat is toch zo erg niet. Alsof er niet inmiddels ruim 1,7 miljoen mensen zijn, die leven onder de armoedegrens, Die niet meedoen, waaronder 400.000 kinderen.

Voor Jezus begint de bouw van een nieuwe samenleving nou juist met deze mensen, mensen die alleen maar God hebben, omdat ze voor de rest van de mensheid niet bestaan. Of scherper gezegd: volgens Jezus, is die nieuwe samenleving al begonnen, als tegen die mensen die er zogenaamd niet toe doen, wordt gezegd: he, jij telt. doe mee, zonder jou gaat het niet. In de nieuwe samenleving is die eeuwige wet van het wegdefiniëren en wegstijgen volledig opgeheven. Iedereen telt, iedereen heeft een naam, iedereen doet er toe. Juist die mensen, die er zogenaamd niet toe doen. Alleen met humaniteit bouw je een humane samenleving, dat is Jezus punt.

Laten we zo samen de mensen gedenken die ons het afgelopen jaar zijn ontvallen. Wij noemen hen bij hun naam. Voor ons tellen ze, voor ons waren ze belangrijk, in hun geluk en in hun ongeluk. "Verheug je en juich, want je zult rijkelijk worden beloond in de hemel, want zo hebben ze de profeten voor jullie vervolgd", zegt Jezus. Als je de moed hebt om ervoor te zorgen, dat iedereen telt, verandert de wereld. Pas dan en alleen zo, wordt de wereld nieuw en zacht. Een wereld, onze wereld, Rotterdam, waar alle mensen waardig leven mogen en elk zijn of haar naam in vrede draagt. Amen.

D.J. Couvée,
Rotterdam, 1 november 2015

